

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ Х МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ X МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE X INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE "A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES"**

м. Харків, 27–28 жовтня 2022 р.

Харків
2022

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С.В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В.П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашик В.О. – д-р філос. наук, професор

Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор

Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент

Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор

Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Дудін О.А. – канд. техн. наук, доцент

Змій С.О. – канд. техн. наук, доцент

Каграманян А.О. – канд. техн. наук, доцент

Кравець А. М. – канд. техн. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Соломніков І.В. – канд. екон.наук, ст. викладач

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 6 від 30.11.2022 р.)

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. 27-28 жовтня 2022р. Відп.за випуск Н.В.Алексєєнко. — Харків : Мачулін, 2022. — 284 с..

ISBN 978-617-8195-30-4

УДК 740+656+338

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN 978-617-8195-30-4

© Авторський колектив, 2022

© Мачулін, худ. оформлення, 2022

родини, у яких чоловік загинув під час воєнних походів козаків та залишив осиротілих дітей, звільнялися від усіх громадських робіт та повинностей.

Хоча Конституції Пилипа Орлика не судилося справдитися в реальності, вона є великим доказом спроби створення незалежної української держави ще на початку XVIII століття. Вона відображує яким би міг бути політичний та соціальний устрій українських територій, якщо історичні події були б більш сприятливими. Але Конституція Пилипа Орлика на сьогодні залишається важливим документом, який свідчить про досить ранні демократичні засади суспільного устрою в Україні часів Гетьманщини та про високий рівень соціально-філософської культури українців, адже окремі її положення на багато десятиліть випередили правову думку європейських народів.

Список використаних джерел

1. Конституція гетьмана П. Орлика : методичні вказівки з дисципліни «Історія України» / укладачі : О. П. Гужва, В. М. Щербак, Л. М. Близнюк, Т. М. Саламатіна, О. О. Литвиненко, Г. Ф. Арбузов, К. Е. Колісник, І. В. Толстов ; кафедра історії. - Харків : УкрДАЗТ, 2014. - 37 с

ТОЛСТОВ І.В., к. філос.н., доцент,

СКУРІХІН Д.І., к.техн.н., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ

Незважаючи на прагматизм епохи, в якій ми живемо, сьогодні спостерігається тенденція різкого зростання інтересу до гуманітарного знання. І справа не тільки в тому, що людина не перестає задавати важливі екзистенційні питання про сенс свого існування та про своє місце у світі, а також й в тому, що в умовах світової кризи, яка пов'язана з військовою

агресією Російської Федерації проти України, що розгортається на наших очах, ще більше загострюються та стають злободенними виклики та загрози, вирішення яких вимагає звернення до передового гуманітарного досвіду. У таких умовах стає актуальним завдання популяризації філософського знання.

Філософія займає унікальне місце у системі гуманітарного знання. Однією з основних її місій є створення умов для широких дебатів загальногуманітарного характеру. Завдання філософії полягає не тільки в тому, щоб визначати напрямки та прийняти участь у таких дискусіях, а в тому, щоб підвищити стандарти самого дискутування. Бо займатися філософією означає вчитися глибше та логічно осмислювати важкі питання, на які не можна відповісти за допомогою емпіричних досліджень. Фізика, наприклад, може дати відповідь на суттєві питання за допомогою експерименту. Історія багатьох питань може вирішити шляхом знаходження відповідних історичних документів. Однак жоден із цих методів не дозволить відповісти на питання, якими займаються філософи. Тут треба вчитися мислити. Стандартами філософії є культура розуму, дисципліна мислення та логічно суворе аргументування.

Історично філософія виникла як всеосяжна галузь знання. Логіка, етика, метафізика, мораль, політика, математика, право, теологія, епістемологія, природничі науки – всі вони спочатку були частиною філософії і тільки згодом отримали своє ім'я, виділившись в окремі галузі та перетворившись на спеціалізоване знання. Деякі з них й досі залишаються частинами філософії, тоді як інші класифікуються як окремі галузі знання. Однак, жодна з цих галузей знання не існує у відриві від філософського дослідження, а роль філософії значно більша, ніж лише набір простих питань усередині цих дисциплін. Іншими словами, вже поверховий розгляд дозволяє виділити важливі функції філософії, які роблять її значущою та корисною для широкої публіки. По-перше, вона

вчить людей, як правильно формулювати та висловлювати власні ідеї як усно, так й письмово. По-друге, вона змушує людей замислюватися про питання та проблеми, про які вони, можливо, й не стали б розмірковувати, але які є суттєвими для визначення життєвих орієнтирів та досягнення того повноцінного, наповненого сенсом життя, до якого багато хто з нас прагне. Вже ці два фактори спонукають людей до філософських роздумів.

Таким чином, сьогодні виникає нагальна потреба у філософії, яка здатна транслювати досягнення академічної філософської думки, роблячи її доступною широкому загалу. Не секрет, що подібно до всіх наукових дисциплін, академічна філософія має свою специфічну мову, яка часто не зрозуміла широкій, навіть дуже освіченій, публіці. Тому, якщо філософи хочуть бути почутими та сприйнятими, потрібен «культурний переклад» з академічної філософської мови на загально доступну публічну мову. І займатися цим має не хтось сторонній, а ми самі, філософи-професіонали. Бо ніхто, крім нас самих, не здатний викласти наші власні ідеї в доступному вигляді, без того щоб спотворити або спростити їх до такого стану, коли весь їхній зміст виявляється вихолощеним і вони втрачають будь-який сенс. На жаль, останнє часто має місце бути в засобах масової інформації або навіть у численних товстих журналах, коли непрофесіонали, намагаючись блиснути ерудицією, не доречно цитують великих філософів або наводять спотворену інтерпретацію філософських ідей та концепцій.

Питання впливу філософії на публіку найчастіше зводять до суто просвітницької ролі. Просвітництво передбачає передачу знання, формальне чи неформальне навчання, освіти. І це, безперечно, той процес, з якого починається та який лежить в основі спілкування філософів-професіоналів зі своєю аудиторією. Однак цього недостатньо, і тому необхідно створювати нові форми взаємодії академічної філософії з публікою.

Однією з таких форм виступає діалог, коли публіка починає функціонувати як спільнота рівних, виступаючи не просто у ролі старанного учня, алей як повноправний учасник дискусії. Коли вона інтегрується в процес дискусії, бере участь в оцінці та верифікації ідей та концепцій, що виносяться на суд слухачів. У результаті сама публіка починає брати участь у виробленні нового філософського знання. Така співучасть надзвичайно важлива як для публіки, так і для самої філософії. І справа не тільки в тому, що публіка набуває навичок активної філософської комунікації, а філософія виявляється затребуваною та стає частиною суспільного дискурсу. У процесі співучасті активно формується суспільна сфера філософії, місце проживання її конкретних практичних зав'язків із суспільством.

Філософія може та має активно про себе заявляти у громадському просторі. Її участь у суспільному житті не повинна зводитися лише до цитування ідей великих мислителів. Роль філософа-професіонала полягає в тому, щоб сприяти створенню публічного філософського дискурсу, який може протистояти різноманітним паранауковим, позанауковим ідеям та поглядам. Таку можливість філософам-професіоналам надають різноманітні онлайн платформи, де вони можуть ділитися своїми ідеями з усіма зацікавленими через ведення персональних блогів та каналів. Крім того не слід забувати й про міжнародні науково-практичні конференції, однією з яких є конференція: «Людина, суспільство, комунікативні технології», де також є можливість для діалогу філософів-професіоналів з широкою публікою, для обміну новими ідеями, напрацюваннями, досягненнями, відкриттями та досвідом.

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	3
СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ	
АБАШНІК В.О. ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА У НІМЕЦЬКОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ 19-ГО СТОЛІТТЯ	6
АБАШНІК У.В. «АНАТОМІЯ» (1999): МІЖ ФІЛЬМОМ ЖАХІВ ТА ВЧЕННЯМ ГІППОКРАТА	11
АСМУТ Х. СИМВОЛІЧНІ ФОРМИ ЕРНСТА КАССІРЕРА (1874– 1945)	15
БЕРЕЗНИЙ В.М., ЄРМОЛЕНКО О.А., ЛИСЬОНКОВА Н.М. ЛЮДИНА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ – ВОРОГИ ЧИ ДРУЗИ?	21
БЛИЗНЮК Л.М. МОВНА СУГЕСТІЯ ЯК НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РИТОРИКИ	25
БЛИЗНЮК Л.М., ВАРЛАМОВА А. СЕМАНТИЧНІ БАР'ЄРИ КОМУНІКАЦІЇ	27
ВОЛОШИНА О.М., НЕШКО С.І. СИНТАГМАТИКА ТА ПАРАДИГМАТИКА	30
ГОНЧАР В.В., ВЕРЕТЕЛЬНИКОВА Н. А., БАТУЛІН Д. С. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	31
ГОНЧАРОВ С. О. МЕТАФІЗИКА Ю. В. МАМЛЄЄВА ЯК ПРОДОВЖЕННЯ ТРАДИЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ФІЛОСОФІЇ: ПРИХОВАНА ЗАГРОЗА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	33
ДАНІЛ'ЯН В.О. СИНДРОМ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» В ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО ТА МЕТОДИ ЙОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ	36
ДАНІЛ'ЯН В.О., РУДЬ Ю.С., МИРОНЧУК І.О.	39

ПЕРЕПЕЛИЦЯ О.М., ХРАБРОВ Г.О. ТУТ-ВІДСУТНІСТЬ ТЕХНОСУБ'ЄКТА	80
САБАДУХА В.О., САБАДУХА О.В. ФІЛОСОФСЬКО- ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	82
ТИТАР О.В., АВЄТІСЯН М.Г. ЛЮДИНА І ТЕХНІКА: АНТРОПОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЛЮДСТВА	85
ТОЛСТОВ І.В., ДАРАГАН А.В. СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ІДЕЇ КОНСТИТУЦІЇ ПИЛИПА ОРЛИКА	89
ТОЛСТОВ І.В., СКУРІХІН Д.І. ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ	91
ТУМА Т. С. ФЕНОМЕН ЛЮДИНИ ТА ПОНЯТТЯ ДОЦІЛЬНОСТІ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ	95
ХАРЛАМОВА О.М., ВОЛОШИНА О.М. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК СУСПІЛЬНИЙ ПРОГРЕС ТА ВИКЛИК ЛЮДСЬКИМ ЦІННОСТЯМ	100
ХАРЛАМОВА О.М., ЛАЗОРЕНКО М.О. МОВА ТА КОМУНІКАЦІЯ В ІНФОРМАТИВНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	103
ЦИГАНОВСЬКА Н.В., ДАНИЛ'ЯН В.О. БОЙОВИЙ ГОПАК ЯК КУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ ТА ТРАДИЦІЙНЕ УКРАЇНСЬКЕ СПОРТИВНЕ МИСТЕЦТВО	105
ЦІТТЕЛЬ К. ДІАЛОГ ФРІДРІХА НІЦШЕ МІЖ МОНОЛОГОМ ТА БАГАТОГОЛОССЯМ	108
ЧАПЛИГІН О.К., СУК О.Є. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ВИМОГА ЧАСУ	114
ЧЕРНИШОВ В.В. ФІЛОСОФІЯ І МИСЛЕННЯ	117
ШАПОВАЛ В.М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПОХОДЖЕННЯ І СУТНОСТІ ЛЮДСЬКОЇ СВІДОМОСТІ	120

Наукове видання
Відповідальність за редагування та достовірність інформації
несуть автори роботи

Людина, суспільство, комунікативні технології:
матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф.
27-28 жовтня 2022 р.

Reports of the X International scientific-practical conference
“A person, a society, communicative technologies”

Відп. за випуск Н.В.Алексееенко.

Підписано до друку 16.11.2022. Формат 60x84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.
Ум. друк. арк. 27,67. Обл.-вид. арк. 41,8.
Наклад 300 пр. Зам. № 2112

Видавець Мачулін Л.І.
тел. +38(068)886-52-57
editor2016@ukr.net
<http://knigoizdat.org.ua>
Свідоцтво про держреєстрацію:
сер. ХК №125 від 24.11.2004

Віддруковано в ПП Озеров Г. В.
м. Харків, вул. Університетська, 3, кв. 9.
Свідоцтво про реєстрацію: № 818604 від 02.03.2000.